

orientation of this direction into the sphere of fine arts, professional training of future artists and designers is determined as the priority. According to the purpose of the study, which involves revealing distinctive features of art and design interpretation of a work of art in the architectural environment, certain trends in art and design of surroundings are identified. They are exclusion of stylistic unification; a priority to “universal functionality”; new material technology support; rejection of restrictions on two-dimensionality of flatness, linear perspective, etc; targeting to the dynamic perception of three-dimensional unity; combination of perspectives from different points of view; an active introduction of relief; expansion of picturesque space into architectural one. The essence of artistic design in the architectural environment is in artistic and conscious synthesis of the subject and spatial realities and lifestyles, project transformation of pragmatic requests into aesthetic values. It is emphasized that the concepts of “work of art” and “art object” are not identical. A work of art should be considered as a generalizing detail, that leads to the integrity, as a special type of reality, symbiosis of space and time in the form of an artistic image that form their own environment with their own emotional and aesthetic content, time and spatial organization. An art object should be considered as “an abstract visuality” in which an artistic message is encrypted. It reveals to every spectator in a new way every time, as simulacra, universal aesthetic codes, which make a bridge between an individual and the absolute. Accents are removed from the process of creating an art object to the process of its interpretation. Distinctive features of art and design interpretation of a work of art in the architectural environment manifest themselves in violation of established norms and stereotypes for promoting the process of artistic communication and formation of personal aesthetic relationships between the environment and an individual. In the perspective for further research, the need for developing methods of design “self-expansion” in today’s environment aimed at intensifying meanings of the environment and giving them personal meaning is outlined.

Keywords: art object, a work of art in the environment, artistic and design methods, art design, design-interpretation.

Подано до редакції 13.07.2015

Рецензент: к. філос. н., доц. В. І. Ворніков

УДК: 378.663:63-05

Оксана Василівна Полозенко,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та психології,
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
вул. Героїв Оборони, 15, м. Київ, Україна

ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ В ПСИХОЛОГІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ ВНЗ

У статті розглянуто проблему використання кейс-методу для формування психологічної готовності майбутніх фахівців аграрної галузі до професійної діяльності. Акцентовано увагу на сутності кейс-методу як методу навчання і форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів, як дидактичної технології, що використовується в процесі фахової підготовки. Розкрито потенціал та особливості використання кейс-методу в процесі психологічної підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі до професійної діяльності.

Ключові слова: кейс-метод, психологічна підготовка, фахівець аграрної галузі.

Постановка проблеми. Наразі актуальною є проблема професійної підготовки фахівців, здатних поєднати теоретичні знання та практичні вміння, необхідні для ефективного виконання професійної діяльності. Ефективність діяльності організації переважно детермінується професіоналізмом персоналу. Поряд з відмінностями потенційних кандидатів у здібностях, мотивації, професійних знаннях і вміннях, важливу роль відіграють їх відмінності в індивідуальних особливостях особистості. Саме тому, переважна більшість роботодавців, наймаючи на роботу працівників, проводять співбесіди, використовуючи при цьому різноманітні технології та методи відбору персоналу.

До таких методів відносять вирішення ситуацій з реального життя, в яких змодельовано практичні проблеми різноманітного характеру, що відображають певні аспекти професійної діяльності співробітника або в цілому стан організації. Під час аналізу запропонованої ситуації кандидату необхідно визначити, в чому полягає проблема, проаналізувати її в контексті зазначеної ситуації та запропонувати шляхи її вирішення. Це дає можливість роботодавцям побачити потенційного працівника в ситуаціях, максимально наближених до реальних умов професійної діяльності, адже кандидат на посаду фактично демонструє набуті у ВНЗ знання, вміння і навички, які він буде безпосе-

редньо використовувати у своїй професійній діяльності.

Відтак, використання кейс-методу в навчальному процесі ВНЗ є сучасною вимогою і необхідністю, оскільки сприятиме адаптації та психологічній готовності майбутніх фахівців аграрної галузі до професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що проблеми використання кейс-методу переважно присвячені викладанню економічних дисциплін. У педагогіці їх досліджували Г. Багієв, Н. Боталова, В. Давиденко, І. Гладких, О. Маргвелашвілі, О. Михайлова, В. Наумов, О. Сидоренко, О. Смолянинова, Ю. Сурмін, Ю. Фіногенова, В. Чуба, П. Шеремета тощо.

Ідеї ситуаційного аналізу, анатомії кейс-методу та його застосування під час викладання різноманітних дисциплін вивчали Г. Каніщенко, В. Лобода, О. Сидоренко, Ю. Сурмін, К. Меєр, О. Овсянніков, Д. Поспелов, П. Шеремета, В. Чуба, А. Фурда, Г. Брянський, В. Давиденко, О. Коротаєва, Е. Михайлова, Н. Тітова, З. Юлдашев та інші.

Дослідження, спрямовані на вивчення функцій і навчальних можливостей кейс-методу, здійснили О. Віханський, Л. Барнс, Н. Бикова, В. Глухов, А. Наумов, Н. Піскунова, Е. Піліпенко, В. Платов, І. Фейнгенберг тощо.

Можливості використання кейс-методу в процесі викладання гуманітарних дисциплін викладено в роботах І. Луцик, Т. Кошманова, О. Лапузіна, З. Скрипник, О. Шевченко та ін.

Теоретичні засади та практичний досвід використання кейс-методу за кордоном досліджували Дж. Маанен, Л. Бреслов, Дж. Ерскін та М. Линдерс, К. Херрид, В. Ноймс та М. Ноймс, М. Райхельт, Р. Прінг, А. Уотсон, Г. Кардос.

При цьому проблема використання кейс-методу в процесі психологічної підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі до професійної діяльності в зазначених вище дослідженнях не розглядалася.

Мета статті – поглибити наукові уявлення щодо потенціалу та особливостей використання кейс-методу в процесі психологічної підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі до професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. В процесі психологічної підготовки важливо створювати студентам умови, які сприятимуть розумінню та засвоєнню ними психологічних законів і понять, допоможуть встановити зв'язки між науковими психологічними знаннями, реальними життєвими проблемами та можливими стратегіями їх вирішення, тренуванню здатностей застосування набутих психологічних знань у конкретних життєвих і професійних ситуаціях та вироблення нових моделей поведінки, розкриттю особистісного потенціалу студента, розвитку усвідомленості себе та своєї поведінки.

Це уможливиться у процесі використання case study (кейс-методу, методу аналізу ситуацій) як про-

блемно-пошукового методу, що базується на конкретних прикладах або ситуаціях і дозволяє застосовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань. Варто зазначити, що case study як інтерактивний метод набув популярності у США, Великобританії, Німеччині, Данії, Японії та інших високорозвинених країнах. В Україні кейс-метод уперше було представлено фахівцями Школи державного управління ім. Дж. Кенеді Гарвардського університету в 1992 р. в Інституті державного управління і місцевого самоврядування. Поширення кейс-методу сприяло розробці теоретичних засад його використання в навчальному процесі ВНЗ. Зокрема, цьому сприяли наукові доробки вітчизняних і зарубіжних учених Г. Багієва, О. Сидоренка, О. Смолянинової, Ю. Сурміна, В. Чуби, П. Шеремети, які розглядають кейси як метод навчання і форму організації навчально-пізнавальної діяльності студентів, як дидактичну технологію, що використовується в процесі фахової підготовки.

Зокрема, на думку О. Сидоренка і В. Чуби, кейс – це техніка навчання, яка використовує опис реальних економічних, екологічних і соціальних ситуацій. Студенти повинні проаналізувати ситуацію, визначитися з сутністю проблеми, запропонувати можливі рішення і вибрати найкращі з них [7, с. 13]. П. Шеремета, Г. Каніщенко вважають, що кейс – конкретна практична ситуація, яка розповідає про явище, в якому можна знайти багато проблем для їх подальшого вирішення у групі [11, с. 17].

На думку О. Прутченкова, сучасний кейс – це не просто детальний опис реальних подій, а єдиний інформаційний комплекс, який дозволяє зрозуміти представлену ситуацію, що включає певний набір питань, які підштовхують до вирішення поставленої проблеми. Також науковець зазначає, що кейс – певна рольова система, де під роллю розуміють сукупність вимог, що пред'являються до осіб, які займають певні соціальні позиції. Висока концентрація ролей у кейсі призводить до перетворення кейс-методу на ігровий метод навчання, що поєднує в собі гру з тонкою технологією інтелектуального розвитку і тотальною системою контролю. Дії в кейсі або даються в описі, і тоді потрібне їх осмислення (наслідки, ефективність), або пропонуються як спосіб вирішення проблеми. Вироблення моделі практичної дії є ефективним засобом формування професійних якостей тих, кого навчають [6, с. 27].

О. Шевченко визначає кейс-метод як метод активного навчання студентів технічних спеціальностей за допомогою ситуацій, у змісті яких інтегруються технічні й гуманітарні проблеми, аналіз яких спрямований на актуалізацію та поглиблення гуманітарних і професійно орієнтованих знань, а також розвиток у студентів умінь здійснювати проблемно-ситуаційний аналіз зазначених проблем [10, с. 9].

М. Долгоруков відносить метод case study до «просунутих» активних методів навчання, який має сильні сторони, до яких можна віднести: можливість

роботи в групах на єдиному проблемному полі; використання короткої інформації, що знижує міру невідзначеності в умовах ліміту часу; використання принципів проблемного вчення; можливість здобуття студентами не лише знання, але й глибоке осмислення теоретичних концепцій; можливість створення нових моделей діяльності; вироблення навичок простого узагальнення інформації [2, с. 23].

Беручи до уваги вищевикладене, в нашому дослідженні під кейс-методом ми будемо розуміти метод активного проблемно-ситуаційного аналізу, що ґрунтується на навчанні студентів шляхом вирішення конкретних психологічних задач-ситуацій (кейсів), у змісті яких інтегруються професійно значущі й психологічні проблеми.

Кейс-метод вважається одним із найефективніших методів навчання студентів у бізнес-освіті, управлінні персоналом, маркетингу, економіці. Як зазначає З. Скрипник, у Гарвардській школі бізнесу 90% навчального часу відводиться на розбір конкретних ситуацій з використанням відеоматеріалів, комп'ютерного та програмного забезпечення [8, с. 4]. І. Гладких стверджує, що в бізнес-освіті використовують кейси, в яких об'єктами вивчення є бізнесове середовище, організації та люди, які приймають рішення. Це обумовлено вимогами до якості підготовки фахівців, які повинні вміти приймати адекватні рішення в різноманітних обставинах [1, с. 172].

Цей метод також активно використовують і в інших галузях, а саме: юриспруденції, медицині, соціології, журналістиці, екології, педагогіці, психології. Це обумовлено тим, що кейс-метод як форма навчання й активізації навчального процесу дозволяє формувати метакомпетентності й успішно оволодівати навичками та прийомами всебічного аналізу ситуації у сфері професійної діяльності, що сприяє вирішенню подібних проблем, які виникатимуть у реальній практичній діяльності; формувати вміння щодо моделювання власних дій у проблемній ситуації, що дає можливість студентам практично перевірити власні теоретичні знання; оперативно приймати рішення; набути навичок вербалізації власної точок зору з проблеми; виробити вміння презентувати, обґрунтовувати й обстоювати власну точку зору; відпрацьовувати навички конструктивного критичного оцінювання точки зору інших; оволодіння практичним досвідом виносити користь із своїх помилок, а також із помилок інших людей [5, с. 44].

Як зазначає І. Осадченко, ключовим елементом дидактичної сутності кейс-стаді є аналіз (проблемно-ситуаційний аналіз, розігрування, дискусія) конкретної ситуації, тобто командна робота з кейсом (ситуаційною вправою), що максимально наближає навчання до практики [4, с. 172]. Відтак, педагогічна цінність кейс-методу визначається активізацією пізнавальної діяльності студентів, впливом на розвиток їхніх особистісних і професійно значущих якостей, моти-

вацією студентів до самостійного вибору та пошуку оптимальних рішень проблем, представлених у кейсі.

З методологічної точки зору, кейс-метод є складною системою. Відтак, представляє цінність для процесу підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі, оскільки в кейс-методі інтегровано такі методи навчання, як-от: моделювання, системний аналіз, проблемний метод, уявний експеримент, метод опису, метод класифікації, ігрові методи, «мозковий штурм», дискусія, метод спроб і помилок, метод колективного блокноту, вирішення творчих завдань, метод синектики, метод морфологічного аналізу, метод фокальних об'єктів, метод контрольних питань, метод семикратного пошуку, метод інверсії, метод номінальної групової техніки, метод Дельфі та ін. [3, с. 87-102].

З гносеологічної точки зору, детермінативними особливостями кейс-методу є: 1) неоднозначність отриманого знання, що представляється одним із варіантів ситуаційного знання; 2) розмаїття джерел знань, які об'єднують матеріали лекційних занять, статистичні матеріали (додатки до кейсу), думку учасників обговорення; 3) творчий процес пізнання, що проявляється в реалізації індивідуальної творчості як студента, так і викладача, та їх включення в колективну творчість завдяки можливості вільно висловлювати ідеї; 4) колективний характер пізнавальної діяльності, що припускає різноманітні форми: обмін думками, обговорення, мозкову атаку, виділення підгруп, ігрову взаємодію тощо. Колективність є найважливішою передумовою синергетичного ефекту, тобто множення зусиль учасників навчання й отриманого пізнавального результату; 5) інтенсивний процес набуття знань шляхом занурення в ситуацію [9, с. 59].

Зважаючи на зазначене вище, вважаємо, що застосування кейс-методу містить значний потенціал у викладанні психології в аграрних ВНЗ, оскільки під час реалізації цього методу створюються умови аналізу ситуацій, типових для професійної діяльності фахівця аграрної галузі, з'ясування сутності проблеми, презентації можливих шляхів їх вирішення й вибору оптимального рішення із запропонованих.

Варто зазначити, що основною вимогою до кейсів є їхня практична спрямованість. Відтак, у якості кейсів можуть виступати реальні психологічні ситуації, з якими фахівці аграрної галузі стикаються як на своєму життєвому шляху, так і в професійній діяльності. При цьому зміст кейсів повинен відображати різноманітні аспекти психологічної реальності та ґрунтуватися на певному психологічному законі, який є детермінантою знаходження шляхів розв'язання проблеми, представленої в кейсі. Зокрема, це можуть бути ситуації, що ілюструють проблеми, пов'язані з кризами вікового розвитку особистості, з архетипічними засадами професійного становлення особистості, з цінностями особистості, професійною мотивацією, спілкуванням в колективі, з конфліктами, вибором і прийняттям рішень, емоціями і почуттями тощо.

Для організації роботи з кейс-методом викладачу психології необхідно створити банк психологічних кейсів, якими можуть виступати ситуації з терапевтичної або консультативної практики психологів, що представлені в спеціальній літературі або Інтернет-ресурсах. Також кейси можна сформувати з інформації, наявної в Інтернет-щоденниках і блогах. У процесі психологічної підготовки є доцільним й ефективним використання відеокейсів, у якості яких варто використовувати методично продуману підбірку ситуацій з художніх і документальних фільмів, а також навчальних відеокейсів (наприклад, адаптація керівника-початківця, надання й одержання зворотного зв'язку, вміння переконувати, слухати, вирішення відкритого і прихованого конфлікту, поведінка в конфліктних ситуаціях, людський фактор, мотиви – наші головні активи тощо). Матеріалами для створення кейсів з психології є твори класичної і сучасної художньої літератури та публіцистики, які ілюструють психічну реальність і виконують культурологічну функцію. В якості кейсів доречно використовувати інформацію із ЗМІ (наприклад, «Земельний спір. Крик душі про допомогу», «Юридична пастка», «Землю можуть відібрати», «Хто покладе край земельній фальсифікації?»),

«Ветеринари-коновали – переносники інфекції?»), «Оповіді ветеринара», «Колот у ветеринарній медицині Буковини – просять втрутитися прокуратуру і народних депутатів» тощо), що значно актуалізує та підвищує інтерес студентів до навчання.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити такі **висновки**: потенціал використання методу кейс-стаді полягає в підвищенні рівня психологічної готовності майбутніх фахівців аграрної галузі до професійної діяльності та ефективності засвоєння навчального матеріалу; моделюванні майбутньої професійної діяльності аграрників через занурення студентів у реальну проблемну ситуацію, що є типовою для їх професії; підвищенні емоційної залученості студентів у процес навчання, що відбувається за рахунок групової динаміки; перенесенні акценту навчання на вироблення практичних навичок; застосуванні теоретичних концепцій у практичному вирішенні проблемної ситуації; підвищенні інтересу до психології й позитивної навчальної та професійної мотивації, стимулюванні індивідуальної та групової активності студентів, сприянні формуванню професійно важливих особистісних якостей і компетенцій тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гладких И. В. Методические рекомендации по разработке учебных кейсов / И. В. Гладких // Вестник Санкт-Петербургского ун-та. – Серия: Менеджмент. – 2005. – Вып. 2. – С. 169-194.
2. Долгоруков А. М. Case study как способ понимания // Практическое руководство для тьютера системы Открытого образования на основе дистанционных технологий // А. М. Долгоруков. – М.: Центр интенсивных технологий образования, 2002. – С. 21-44.
3. Коваленко О. Е. Инновационные технологии навчання в діяльності інженера-педагога: навчальний посібник для інженера-педагога: у 2 ч. / [Коваленко О. Е., Штефан Л. В., Лисенко С. А., та ін.]; за ред. О. Е. Коваленко, Л. В. Штефан. – Х.: Вид-во ТОВ «Цифрова друкарня №1», 2013. – Ч.1 : Теоретичні основи. – 195 с.
4. Осадченко І. І. Дефініція та дидактична сутність поняття «кейс-метод» / І. І. Осадченко // Гуманітарний вісник. – 2011. – №19. – С. 169-173.
5. Панфилова А. П. Инновационные педагогические технологии : Активное обучение : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / А. П. Панфилова. – М.: Издательский центр «Академия», 2009. – 192 с.
6. Прутченков А. Кейс-метод в преподавании экономики в школе / А. Прутченков // Экономика в школе. – 2007. – № 2. – С. 22-41.

7. Сидоренко О. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика / авт.: О. Сидоренко, В. Чуба [та ін.] ; Консорціум із удоскон. менеджмент-освіти в Україні, Центр інновацій та розвитку. – Київ : Центр інновацій та розвитку, 2001. – 255 с.

8. Скрипник З. Е. Психологія і педагогіка. Проведення індивідуального заняття за методом аналізу конкретних навчальних ситуацій (case study) : Навчально-методичний посібник – Львів: ЛІБС УБС НБУ, 2012. – 145 с.

9. Сурмин Ю. П. Ситуаційний аналіз, или Анатомия Кейс-метода / Ю. Сурмин, А. Сидоренко, В. Лобода и др.; Под ред. Ю. Сурмина. – К.: Центр инноваций и развития, 2002. – 286 с.

10. Шевченко О. П. Педагогічні умови використання кейс-методу в процесі вивчення гуманітарних дисциплін у вищих технічних навчальних закладах: автореф. дис ... канд. пед. наук : 13.00.04 / О. П. Шевченко; В.о. Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2011. – 20 с.

11. Шеремета П. Кейс-метод: з досвіду викладання в українській бізнес школі / П. Шеремета, Г. Канищенко. – К.: Центр інновацій та розвитку, 1999. – 80 с.

REFERENCES

1. Gladkikh, I. V. (2005). Metodicheskie rekomendatsii po razrabotke uchebnykh keysov [Methodical recommendations in the development of case studies]. *Vestnik Sant-Peterburgskogo un-ta. – Newsletter of Saint Petersburg university*, 2, 169-194 [in Russian].

2. Dolgorukov, A. M. (2002). Case study kak sposob ponimaniya [Case study as a way of understanding]. *Prakticheskoe rukovodstvo dlya tyutera sistemy Otkrytogo obrazovaniya na osnove distantsionnykh tekhnologiy [Practical guidelines for a tutor of the system of open*

education based on the distance technologies]. Moscow: Tsentr intensivnykh tekhnologiy obrazovaniya [in Russian].

3. Kovalenko, O. E., Shtefan, L. V., Lysenko, S. A. (2013). *Innovatsiini tekhnologii navchannia v diialnosti inzhenera-pedahoha: navchalnyi posibnyk dlia inzhenera-pedahoha: u 2 ch. [Innovative technologies of teaching in the activity of an engineer-pedagogue: in two parts]*. Kharkiv: Vyd-vo TOV "Tsyfrova drukarnia #1" [in Ukrainian].

4. Osadchenko, I. I. (2011). Definiitsia ta dydaktychna sutnist poniattia «keis-metod» [Definition and didactic essence of the concept "case study"]. *Humanitarnyi visnyk – Humanitarian bulletin*, 19, 169-173 [in Ukrainian].

5. Panfilova, A. P. (2009). *Innovatsionnye pedagogicheskie tekhnologii: aktivnoe obuchenie : ucheb. posob. dlya stud. vyssh. ucheb. zavedeniy [Innovative pedagogical technologies: active teaching: textbook for university students]*. Moscow: Akademiya [in Russian].

6. Prutchenkov, A. (2007). Keys-metod v prepodavanii ekonomiki v shkole [Case study in teaching Economics at school]. *Ekonomika v shkole - Economics at school*, 2, 22-41 [in Russian].

7. Sydorenko, O. (2001). *Sytuatsiina metodyka navchannia: teoriia i praktyka [Situational technique of*

teaching: theory and practice]. Kyiv: Tsentr innovatsii ta rozvytku [in Ukrainian].

8. Skrypnyk, Z. E. (2012). *Psykhohohiia i pedahohika. Provedennia indyvidualnoho zaniattia za metodom analizu konkretnykh navchalnykh sytuatsii (case study) : Navchalno-metodychnyi posibnyk [Psychology and Pedagogy. Conducting an individual lesson using case study: textbook]*. Lviv: LIBS UBS NBU [in Ukrainian].

9. Surmin, Yu. P., Sidorenko, A., Loboda, V. (2002). *Situatsionnyy analiz, ili Anatomiya Keys-metoda [Situational analysis of the essence of case study]*. Surmin, Yu. (Ed). Kyiv: Tsentr innovatsiy i razvitiya [in Russian].

10. Shevchenko, O. P. (2011). Pedahohichni umovy vykorystannia keis-metodu v protsesi vyvchennia humanitarnykh dystsyplin u vyshchykh tekhnichnykh navchalnykh zakladakh [Pedagogical conditions of using case study in the process of teaching humanities at higher technical educational institutions]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Luhansk [in Ukrainian].

11. Sheremeta, P., Kanishchenko, H. (1999). *Keis-metod: z dosvidu vykladannia v ukrainskii biznes shkoli [Case study: from the experience of teaching at a Ukrainian business school]*. Kyiv: Tsentr innovatsii ta rozvytku [in Ukrainian].

Оксана Васильевна Полозенко,

кандидат педагогических наук, доцент кафедры социальной работы и психологии,
Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины,
ул. Героев Оборона, 15, г. Киев, Украина

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КЕЙС-МЕТОДА В ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКЕ СТУДЕНТОВ АГРАРНЫХ ВУЗОВ

Кейс-метод – техника активного проблемно-ситуационного анализа, основанная на обучении студентов путем решения конкретных психологических задач-ситуаций (кейсов), в содержании которых интегрируются профессионально значимые и психологические проблемы. Case study представляет ценность для процесса подготовки будущих специалистов аграрной отрасли, поскольку в кейс-методе интегрированы такие методы обучения, как моделирование, системный анализ, проблемный метод, мысленный эксперимент, метод описания, метод классификации, игровые методы, «мозговой штурм», дискуссия, метод проб и ошибок, метод коллективного блокнота, решения творческих задач и др. С гносеологической точки зрения, особенностями кейс-метода являются: 1) неоднозначность получаемого знания, которое представляется одним из вариантов ситуативного знания; 2) разнообразие источников знаний; 3) творческий процесс познания, который проявляется в реализации индивидуального творчества как студента, так и преподавателя, а также их включение в коллективное творчество благодаря возможности свободно выражать идеи; 4) коллективный характер познавательной деятельности, предполагающий различные формы: обмен мнениями, обсуждение, мозговую атаку, выделение подгрупп, игровую взаимодействие и тому подобное; 5) интенсивный процесс приобретения знаний путем погружения в ситуацию. Основным требованием к кейсам является их практическая направленность. В качестве кейсов могут выступать реальные психологические ситуации, с которыми специалисты аграрной отрасли сталкиваются как на своем жизненном пути, так и в профессиональной деятельности. При этом содержание кейсов должно отражать различные аспекты психологической реальности и основываться на определенном психологическом законе, который является детерминантой нахождения путей решения проблемы, представленной в кейсе. Для организации работы по кейс-методу преподавателю психологии необходимо создать банк психологических кейсов, которыми могут выступать ситуации с терапевтической или консультативной практики психологов, которые представлены в специальной литературе или Интернет-ресурсах. Также кейсы можно сформировать по информации, имеющейся в Интернет-дневниках и блогах. В процессе психологической подготовки целесообразно и эффективно использование видеокейсов, в качестве которых следует использовать методически продуманную подборку ситуаций из художественных и документальных фильмов.

Ключевые слова: кейс-метод, психологическая подготовка, специалист аграрной отрасли.

Oksana Polozenko,
*PhD (Candidate of Pedagogical Sciences), associate professor,
Department of Social Work and Psychology,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,
15, Heroiv Oborony Str., Kyiv, Ukraine*

**USING CASE-METHOD IN PSYCHOLOGICAL TRAINING
OF STUDENTS OF AGRICULTURAL UNIVERSITIES**

Case study is considered as a method of active problematic situational analysis based on teaching students by means of solving specific psychological problematic situations (case studies), in the content of which professionally significant psychological problems are integrated. This technique is very significant for the process of preparing future professionals in the sphere of agriculture, because case study involves such teaching methods as modeling, system analysis, problem method, cognitive experiment, method of description, method of trials and errors, method of collective noting, solving creative tasks, etc. From the epistemological point of view, case study is characterized by the following peculiarities: ambiguousness of the obtained task; diversity of knowledge sources; creative cognitive process, which involves mutual creative work of students and a teacher; team working, which involves views exchange, brainstorming, gaming interaction, etc.; intensive process of acquiring knowledge due to the immersion into a situation. The main requirement to case study is its practical direction. Real psychological situations, which agriculture specialists may face in their everyday and professional activities, can act like cases. In order to organize a case study method a Psychology teacher should create a bank of psychological cases. These can be situations of psychologists' therapeutic or consulting practice presented in specialized literature of internet recourses. The usage of video cases is efficient in the process of psychological training of future agriculture specialists as well. A teacher can use methodically considered selection of situations from feature and documentary films.

Keywords: case-method, psychological training, a specialist agricultural sector.

Подано до редакції 20.07.2015

Рецензент: д. пед. н., проф. Л. М. Омельченко
